Szanowny Panie Eustachy. Posyłam materyę
dla zbudowania ciebie i tomiku. Ostrzegam że
werset pod tytułem Pax domini ma być
drugi z porządku i iść po wersecie Rzecz za
niedbana a zaś werset pod tytułem Rzecz
ta prawd ma być ostatni — Sceny z Don
Karlosa w żaden sposób nie mogę i nie
warto drukować bo takimi dałem tutaj
sim z usutaby w całej Tragedyi a odebrana
ma mimo satyry — Ja będę w tych dniach za
w Paryżu i zrobię korrektę —

Twój Adam

Szanowny Panie Eustachy. Posyłam maszynę
dla zbudowania siebie i tomiku. Ostrzegam że
wiersz pod tytułem Pax domini ma być
drugi z porządku i iść po wierszu Rzecz za
niedbana a zaś wiersz pod tytułem Rzecz
ta prawd ma być ostatni — Sceny z Don
Kiszota w żaden sposób nie mogę i nie
warto drukować bo tylko duchem tych
osób są ustawy w całej Tragedyi a odrębnie
ma minę satyry — Ja będę w tych dniach za
w Paryżu i zrobię korektę —

Twój Adam

Zdania i uwagi
z dzieł
Jakuba Bema, ~~z mart~~ anioła Ślązaka (Angelus Silesius) i St-Martena.

Utwory te umieszczone zostały w ósmym tomie Poezyi Adama Mickiewicza (wydania paryzkiego). Druk tego tomu rozpoczęty we wrześniu 1835, zaledwie dzisiaj dnia 20 Października 1836 ukończony został. Czekano na przysłanie z Drezna tłumaczenia części Fausta Göthego, ale rękopis zostawiony u Tedwena po jego śmierci z innemi papierami opieczętowany został. W tych 8miu tomach znajdują się wszystkie Poezye Adama gdziekolwiek drukowane, wyjąwszy sceny z ~~Don Carlosa na których umieszczenie nie zgodził się~~ bo jego w nich nic nie ma to dowód że niejest pióra Adama.

Oświadczenie to posyłam z manuskryptem do biblioteki Eugenii.

Paryż, 20 Października 1836. Eustachy Januszkiewicz
17 Marais St. Germain

Rzecz zamilczana

Jedna jest rzecz na świecie godna ludzkiej pieczy:
Ludzie o wszystkiem myślą, prócz tej jednej rzeczy.

Stopnie prawd

Są prawdy które mędrzec wszystkim ludziom mówi;
Są także które szepce swemu narodowi;
Są także które zwierza przyjaciołom domu;
Są także których odkryć nie może nikomu.

Veni Creator Spiritus

Niech się twa dusza, jako dolina ułoży,
A wnet po niej jak rzeka popłynie Duch boży.

Środek

Bóg nie nad głową mieszka, lecz wewnątrz człowieka,
Więc kto w głowę zachodzi, od Boga ucieka.

Kierunek

Gdzie kto będzie po śmierci, za życia odgadnie;
Gdzie chylił się za życia, tam po śmierci upadnie.

Człowiek i Bóg Emigrant

Wygnaliśmy z serc Boga, wcześniem dbać o nim,
Gadać o nim, i pisać do niego zakonnym,
mamy nań [illegible] gromniczny i [illegible] obrych krzyż
~~[illegible]~~
~~[illegible] emigrant [illegible]~~
A ten zbrodniczo emigrant myśli ~~[illegible]~~ o powrocie?

Słowo i czyn

W słowach tylko chęć widzim, w działaniu potęgę,
Łatwiej dzień dobrze przeżyć, niż napisać księgę.

Cud?

Pierwsza mowa szatana do rodu ludzkiego
Zaczęła się najskromniej od słowa: dla czego?

~~Pierwsza [illegible] nędza~~

Własność jest nędzą.

~~Czemu jest [illegible]~~
~~Że sam nic nie posiada [illegible] swojej własności.~~
~~Dla [illegible]~~ Czemu szatan jak nędzarz wszystkim dóbr zarządcą?
Bo sam nic nie posiada prócz swojej własności.

Budowanie

~~Dusza jest [illegible], ciało jako rusztowanie~~
~~Musi być rozebrane, gdy gmach cały stanie.~~
Duch jest budowlą, ciało jako rusztowanie
Musi być rozebrane, gdy budowla stanie.

Błogosławieni Cisi

O kawał ziemi ludzie kłócą się szalenie;
Zostań cichym, a mocą posiędziesz całą ziemię.

(2)

~~Myśli i Zdania~~

~~Z niemieckiego~~ ~~z dzieł~~ ~~Scheflera i Anioła Ślązaka~~
~~(Angelus Silesius).~~

Pax Domini

Pokój jest przyjętem dobrem, przyjętym szczęściem moiem
Nie chciałbym Boga, gdyby Bóg nie był pokojem.

Droga do wieczności

Ci co nad czas i miejsce ducha swego wzbili,
Mogą czuć wieczności doznać w każdej chwili.

Człowiek wiecznością

Sam człowiek jest wiecznością, kiedy nad świat zdąży
I Boga w sobie, a sam w Bogu się pogrąży.

Bogactwo świętego

Człowiek święty jest równie jak stwórca bogaty,
Bo stwórca z nim podzielił wszystkie swoje światy.

Nie darmo

Bóg nie darmo nie daje, lecz wszystko otwiera,
I każdy z Boga tyle, ile chce, zabiera.

~~Miara~~ Bóstwa.

Bóg wznosi się tak górnie, tak szeroko leży,
Że granic Bóstwa swego sam nigdy nie zmierzy.

Cnota.

Gdy wytrwale cnotę ćwiczysz trudy i kłopoty
Jeszcześ nie jest cnotliwym tylko szukasz cnoty.

Próba

Wtenczas, człowieku, jesteś godzien zbawienia,
Jeśli zdołasz wnijść w piekło i nie czuć płomienia.

Nieufność

Obraża niebo, podła i nieufna trwoga,
Co wzywa Boga lecz się na Boga nie spuszcza.

Skąd męka

Cierpisz człowiecze, bo służysz sam sobie za kata
Sam sobie kręci koło i sam się w nie wplata.

Boże narodzenie

Wierzysz że się Bóg rodził w Betlejemskim żłobie,
Lecz biada ci jeżeli nie rodzi się w tobie.

Figura nie zbawi.

Krzyż złoty na Golgocie tego nie wybawi,
Kto sam na sercu swojem ~~krzyża~~ krzyża nie wystawi.

~~Bezdeń~~. **Rozmowa**

Duch z bezdeni swej zwołał; Bóg ze swej bezdeni
Odpowiada: ~~wy~~ obadwa równo niezgłębieni.

Gdzie niebo

Do nieba patrzysz w górę a nie spojrzysz w siebie;
Nie znajdzie Boga kto go szuka tylko w niebie.

Jak słuchać

Kto pragnie wieczne słowo, w głębi własnej duszy
Sam wyraźnie usłyszeć, niech wprzód zamknie uszy.

Słowo i ciało

Słowo stało się ciałem, ażeby na nowo
Ciało twoje człowieczeństwu powróciło w słowo.

Cel stworzenia.

Czego szuka stworzenie od wieków tak wiela,
Szuka tylko spojrzenia swego stworzyciela.

Warunek władzy

Gdybym tylko jak Chrystus mógł wziąć bóstwo w siebie
Zaraz stałbym się władcą na ziemi i niebie.

Do raju przebojem

Do raju drzwi otwarte; ale rzadki zdoła
Przebić się przez ogniste miecze archanioła.

Różnice

Czemu jest pieśń anielska, więcej Bogu droga
Niż pieśń muchy: bo więcej bierze w siebie Boga.

~~Wz~~ **Wzajemność**

Ile się dusza wzruszy, tyle Boga wzruszy,
O ile dusza w Bogu, o tyle Bóg w duszy.

Ja.

Gdyby szatan na chwilę mógł ~~mógł~~ wyniść sam z siebie,
Toby w tej samej chwili, już ujrzał się w niebie.

Niskie drzwi

Pomiędzy dzieci Boże próżno ten wnijść pragnie
Kto się u drzwi tak nisko jak dzieci nie nagnie.

Oszukaństwo

Wołasz do ~~Bog~~ Boga: Ojcze! ojciec wnet przychodzi,
Aż zamiast dziecka, chłopa dużego znachodzi.

Dar nie Bogiem

Kto modli się o dary źle pacierze mówi;
Bo modli się stworzeniu nie stworzycielowi.

Zkąd wojna

~~Człowiek jak na zwierzęta na bliźnich uderza~~

Skąd wojna

Za co człowiek tak często na bliźnich uderza,
~~Jak na dzikie zwierz~~
Jak na dzikie zwierzęta? bo w sobie ma zwierza.

Wojna tylko między równymi

Zwierzę walczy ze zwierzęciem; boi się człowieka;
Człowiek walczy z człowiekiem; od Ducha ucieka.

~~Bezpie~~ **Warunek bezpieczeństwa**

Ten może deptać węże, głaskać lwy i tury,
Kto wyrwał z siebie żądło, rogi i pazury.

Warunek nietykalności

Chcesz cało przejść pomiędzy światowym rozruchem,
Bądź dla zwierząt człowiekiem, a dla ludzi duchem.

Powstanie chybione

Smutno mi! Chłopcy! wy zamiast cieszyć się i leczyć
Walicie wszyscy siebie smucić i kaleczyć.

Skąd złe:

Bóg jest dobrem; więc wszystko na co Duch narzeka,
Zło, śmierć i potępienie, wychodzą z człowieka.

Uwaga skromnego

Kiedy niewinny jam wnidę w jakie zgromadzenie
By poznać ludzi, zważam pierwsze ich spojrzenie,
Rozsądni naprzód spojrzą na mą nogę prawą,
Głupi naprzód na lewą, która mam kulawą.

Różnica

Dobry i zły zarówno chodzą z bliźnimi,
Jeden niby ich żywić, drugi by żył nimi.

Król i kat.

Dobry człowiek jako król szuka kogo wieńczyć,
Zły podobny do kata, szuka kogo męczyć.

Błogosławieni cisi.

Wszyscy walczą dla dobra, któż używać będzie?
Błogosławiony cichy ten ziemię posiędzie.

Naród cichy.

Żaden naród praw swoich nie [illegible] [illegible],
Bo żaden nie był ludu cichego narodem.

Wieczna ~~Polska~~ rzeczpospolita

Pewna rzeczpospolita jest zawsze ~~i będ~~ i wszędzie
Chociaż państwem na ~~ziemi~~ nie była ni będzie.

Zegar

Niepokój jest zegarem, on czas ludziom stworzył,
Kto umorzył niepokój, wnet i czas umorzył.

Królestwo Boże gwałt cierpi

Niebo samo nie spadnie ~~trzeba~~ je osięgnąć,
I Pan Bóg sam nie ostoi, trzeba go ściągnąć.

Nadzieja

Trzymaj ten sznur choć fala nad głową szaleje,
Wybrnąłby szatan gdyby mógł chwycić nadzieję.

Zapomnienie szatana

Szatan wie że Bóg wielki i w sile niezmierny,
Ale o tem zapomniał że Bóg miłosierny.

~~Jego~~ jego poświęcenie

Szatan poświęca dobro wieczności swej katuszy,
Ale rozumowaniem to poświęcenie głuszy.

O co kłótnia

Od chwili gdy zaczęli czarci z niebem zwadzić,
Kłócą się dotąd kto z nich ma niebo posiadać.

Jaki żal

Powiadasz że żal zbawia? Więc czarty się żalą? —
Żałują lecz nadrągają, a sami się chwalą.

Zdrada

~~Czarci wielcy poznają się że są winowajcy~~

Kara Boża

Największego grzesznika Bóg się nie pozbawia,
Tylko na karę własnym siłom go zostawia.

Czas działania

Kto na wieczność pracuje, długo czas pracuje,
Bo wszędy czas ustanie, skończy się działanie.
Czy wieczność? — Wieczność nie ma chwil.
Bóg jest wieczny a poza nim nic żyć nie ani chwili. ~~dłuższej wieczności Bóg żyli?~~

Czas

Czas jest łańcuchem: im dalej od Boga uciecze,
Tem dłuższy, tem cięższy łańcuch z sobą wlecze.

Milczenie

Zaiste miłe Bogu jest aniołów pienie,
Ale daleko milsze człowieka milczenie.

Cichość

Głośniej niźli w rozmowach Bóg przemawia,
I kto w sercu ucichnie zaraz go w ciszy ~~usłyszy~~ wysłyszy.

Źródła

Mówią: niech sobie ludzie nie wołają Boga,
Było im była cnota i ojczyzna droga,
Grzesznik mówi: niech sobie źródło wypocznie wygrała,
Gdyby mi przyjęta woda w niejednych murach.

Odległość

Że do nieba daleko ~~aby~~ niejeden narzeka;
Ziemia dalej niżeli niebo od człowieka.

Gość

Wzywam Boga, on często schodzi przyjęciem
I szuka go ~~drzwi~~ twoich, ale szukaj w domu.

Trwoga szatana

Czemuż sąd ostateczny tak szatana trwoży?
Czyli mu niewiadomy dotąd wyrok Boży?
Czy on żałuje świata, który się ma skończyć?
Żałuje — bo bez świata, gdzież on będzie stanąć?

(3)

Dla czego wstanie?

Szatan choć sobie mądrość i siłę przyznaje,
Wie że wstania i wiary sam sobie nie daje.
Dla tego rad ~~pod~~ od ludzi zdania swoje szerzy,
By je słysząc z ust cudzych mógł ~~w~~ im sam uwierzyć.

~~Chcesz~~ Żadna nieśmiertelność

Chcesz zyskać nieśmiertelność, przeciwko czyn dzielny,
Głupcze, czy chcesz czy nie chcesz, będziesz nieśmiertelny.

Trójca

Bóg jest w trójcy jedyny, ma pokój w radości,
Radość wychodzi z trójcy, a pokój z jedności.

Wesele i cierpienie

Bóg w duchu swym wiecznego doznaje wesela,
A w nas cierpi tyle o ile są w ciele.

Zgodność

Dobry mistrz w łaźni tylko chorze śpiewać lubi,
Gdzie ciągle głos własny w harmonii gubi.

Ja

Muzyka zmieszana orkiestry najlepiej dobrana,
Jeśli grając starasz się żeby go słyszano.

Bank

Dziwisz się, że po śmierci mała nasza cnota,
Ma rosnąć w wieczności przez ciąg wiecznego żywota,
Nie dziwisz się że jeden grosz w banku złożony
Za kilka wieków może urość w miliony.

Grzech

Grzech jest palnym żywiołem: więc kto grzechu nie ma
Może stać w środku piekła, ogień go nie ima.

Apostolstwo i filozofia

Filozof rozumiem własnej nauki uczeń,
Apostoł tylko świadkiem jest nauczyciela.

Świadek i oskarżyciel

Straszniejsze jest dla zbrodni świadectwo niż skarga,
Łatwiej oskarżyciela, niż świadków się targa.
Oskarżających mędrców czasem pospólstwo łajało,
Lecz świadczących o prawdzie zawsze mordowało.

Urząd

Człowiek jest urzędnikiem wysokiego stanu,
Cały świat służy jemu, a on tylko panu.

Własność osobista

Skarżysz się że ktoś z twojej własności korzysta?
Grzech jest to jedna twoja własność osobista.

Skarga

Wiatr ucieka, i próżno dotąd za nim chodzę! —
— Nie rozpacz, czeka ciebie na krzyżowej drodze.

Upór

Bóg zawsze miłosierne patrzy na szatana
Lecz szatan odwraca się by nie widział Pana.

Mądrość

Nauka i pieniądze drudzy ci zbogacą;
Mądrość musisz sam z siebie własną dobyć pracą.

Mądrość i umiejętność

Aby mądrość nabyć nie dość mieć pojętność,
Nie dość umieć; mądrość nie jest umiejętność:
Ta pragnie z teoryi praktykę wyciągnąć
A tamta, teoryę praktyką osiągnąć.

Nauka bezbożnych.

Kiedy nad naukami bezbożnik pracuje,
Strzeż się go, jest to zbójca który broń kupuje.

Praktyka

Na co będą potrzebne, pytało pachole
Trójkąty, czworoboki, koła, parabole
Są potrzebne, rzekł mędrzec, musisz ich uczyć,
Na co potrzebne zgadniesz, gdy zaczniesz świat mierzyć.

+ +

Czas. Czas jako prawa wiara ~~Dzika~~ ~~~~ który
Lata ~~nas jak~~ ~~pewny~~ ~~wiara~~ ~~do Szatany~~
Póty mierzy się maszyną, aż zużyjem ...

Atom

Świat widzialny jest atom! prawda astronomii,
Zacznij, by chcesz żyć cały, tylko w tym atomie?

Rozprawa

O czem mówić rozprawa, im dłużej się wiedzie
Tem dalsza jest od prawdy, jak woda od źródła.

Rada ~~gminu~~ głupców

Po co się ten gmin głupi na radę zgromadził?
Chociażby mu radzono, toć już zradził.

Dobra rada

Wiedzieć tylko przy ślubie rada nie zawadzi:
W tym, gdy się porozumie z mądrością radzi.

Tłum

Szatan jest tchórz boi się zostać w samotności
Dla tego najczęściej między tłumem gości.

~~Podziały~~
~~Przyjaciel nie szczera~~ ~~pochlebią~~ ~~sami~~,
~~Oto...~~

Znak

Bóg pomazańcom swoim znak na czole kładnie
Naród który tych znaków nie widzi, upadnie.

~~wyższość~~ ~~zato~~
Wierzchołek i podstawa

Na głębokich fundamentach wyższy mur stawić może
I wyższy rozum tylko na głębszej pokorze

~~Westchnienie~~
~~albo~~ oddychanie Boga
z Persyjskiego.

Kiedy tchnie, całą przyszłość z piersi swych wyrzuca,
Gdy westchnie, całą przeszłość w piersi swe pochłonie,

Liczba gwiazd.

Prawd w piśmie Koranu, równie jako gwiazd w błękicie,
Im lepsze macie oczy tem więcej ujrzycie.

Walka ze smokiem

Ilekroć złą myśl w duszy, dobra przezwycięża
Tylekroć święty Michał strąca z niebios węża.

Mikrokosmos, mikrobiblia

Ciało jest małym światem; dusza książką małą
W której spisano wszystko co się w świecie stało.

Fałszywa moneta.

Kłamca jest złym mincerzem, ... fałsz mnoży
Bo on sam jeden złota cały kraj zubożył.

Ruch głupi.

Głupiec jak muł we młynie, zawiązane ma oczy
~~Ale~~ I ciągle ~~rusza~~ ruszając się ciągle w miejscu kroczy.

Ruch mądry.

Mędrzec prawdziwie wielki, jak niebieskie ciała
Zdaje się stać, gdy każde z nich leci i działa.

Prawdziwa wielkość

Dałby wszystkim świecznik jak niegdyś wznosiciele,
Tego tylko zwać wielkim kto wycierpiał wiele.

Bajka

Świat ten jest ~~tylko bajka~~ czytą bajką! zgoda, przyjacielu,
Lecz każda bajka ma sens moralny na celu.

Zgoda

Wtenczas tylko rzetelnie pogodzisz się z wrogiem,
Jeśli ty i wróg pierwej pogodzicie się z Bogiem.

Działanie i cierpienie

Czy mam działać czy cierpieć? bądź stwórcy obrazem,
I jak on w każdej chwili, działaj i cierp razem.

Historya i Profetia.

Czas przeszły równie od nas jak przyszły daleki,
Ten tylko pojmie przeszłe kto zgadł przyszłe wieki.

Postęp

Nawała postęp równie jako morska ~~fala~~ burza
Dzielnych do przystani wznosi a słabych ~~~~ zanurza.

Egoizm

Nie ten jest egoista, kto od ludzi stroni,
Ale ten kto za bliźnim jak za łupem goni.

+ ~~Potwarz i pochlebstwo~~

Pochlebca i potwarca za zasługą tają,
Boję się więcej pochlebstwem niżeli potwarzą
W potwarzy dla dobrego jest zawsze nauka,
Pochlebstwo złych zatwardzi a dobrych oszuka.

Nocny ptak.

Szatan w ciemnościach tonący, jest to nocne zwierzę
Chowający przed nim w światło, tam ci nie dostrzeże.

Krzywda naszem przydatkiem

~~Nie jeden się przed śmiercią na bliźnich użali~~
Często grzeszny przed śmiercią na bliźnich się żali
Że mu nie dosyć w życiu krzywd nawyrządzali.

Nie złe być śmiesznym

Nie złe to jest być śmiesznym; ~~śmiałości~~ żartownisie spójni
Z mędrców i wodzów i poetów i lekarzy i z kapitanów
Wszystkich na śmiesznych wystawią dowcipny ucieszny
Prócz jednego szatana: On jeden nie śmieszny.

Sfera owoców

~~Dr~~ Musi drzewo aby rozkwitać i rodzić,
Po ~~polu~~ liściach idący po szczeblach na powietrze wchodzić,
Chociaż soki pożywne ~~zt~~ z łona ziemi bierze,
Owocu dać nie może tylko w ~~zy~~ wyższej sferze.

Ognia

Mądrość świecka jest na kształt biednego ogniska,
Błyska, zwodzi cię z drogi, gdy z niej zejdziesz, znika.

Iskry

Jasna tam będzie siła wiecznego płomienia,
Wnoś tu z jego iskrę ze zgryzot sumienia.

Czerw.

Mądrość świecka wymaga od małych i wielkich
By wszyscy byli zawsze przykładem cnót wszelkich,
Choć sam co chwila cnotę myślami kaleczy,
Słowami podwaja i czynem niweczy,
Obrzydliwszy od czerwi ~~co ta~~ co toczą drzewa,
Bo on toczy, że drzewo czemu nie dojrzewa.

Jedna wada

Jednej wadzie jednemu trzeba przedsięwzięcia,
Lepszy jeden wódz głupi niż mądrych dziesięciu.

Cecha wyższych

Potem wyższego męża może poznać w tłumie
Że on zawsze to tylko [illegible] robi co umie.

Pomagać Bogu

Bóg sam może świat zniszczyć i drugi wystawić,
A bez naszej pomocy nie może nas zbawić.

~~Dwa języki~~
O Próby.

Mądrsza zwyczajnych ludzi z rozmowy oceniaj,
A nadzwyczajnych mężów poznaje z milczenia.

Sen.

Jak bezsenny złe czyni gdy oczy zamyka
I studnicą na łonie, bo tem noc przedłuża
Tak namiętny złe czyni gdy śmierć zada sobie. (+)
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Ukryta prawda

Jest i więcej prawd w Piśmie, lecz kto o nie pyta,
Niech sam zostanie pismem, w sobie je wyczyta.

(+) Wyśpij się z bezsenności nim pójdziesz spać w grobie.

Nocny ptak.

Szatan w ciemnościach tonie, jest to nocne zwierzę
Chowajcie przed nim w światło, tam cię nie dostrzeże.

Krzywda naszym przydasz

~~Nie jeden się przed śmiercią~~ na ~~bliźnich użali~~
Często oprysznie przed śmiercią na bliźnich się żali
Że mu nie dosyć w życiu krzywd nawyrządzali.

Nie źle być śmiesznym

Nie źle to jest być śmiesznym; ~~śmieszność~~ żartowano spadnie
Z mędrców i wodzów i poetów i lekarzy i kapitanów
Wszystkich na śmiech wystawić dowcipny ucieszny
Prócz jednego szatana: on jeden nie śmieszny.
Stera[illegible]

(+) Wyśm[illegible] się z [illegible]

Odcięty kawałek strony
Konstanty Gaszyński